

Indhold

Indhold	1
Indledning.....	2
Problemformulering	2
Metode.....	3
Hvad kendetegner den postmoderne tid, vi lever i?.....	4
Anthony Giddens	4
Andy Hargreaves.....	5
Hvad betyder de kulturelle og samfundsmæssige ændringer for børn/unge?	7
Thomas Ziehe	7
Hvad kendetegner postmodernistisk litteratur?	8
Morten Kyndrup.....	9
Resultater af spørgeskemaundersøgelse.....	10
Postmoderne litteratur i folkeskolen	12
Erlend Loe og hans forfatterskab.....	12
Metodevalg – nykritik	13
Analyse af ”NAIV.SUPER.”	14
Lærerrollen i dagens folkeskole.....	17
Fagdidaktiske overvejelser m.h.p. at arbejde med Loe i folkeskolen	19
Afrunding	20
Litteratur	21
Artikler	21
Internet (april 2004)	21
Bilag 1	22

Indledning

Det hele er forvirrende, hvad er kunst efterhånden i denne postmoderne tid? Retningerne i litteraturen forholder sig ikke længere til et og samme centrum, som i tidligere tiders genrer. Grænserne er legende og usammenhængende, forfatteren vælger frit inspirationskilder ud fra æstetiske kriterier. Man stjæler fra andre kunstperioder uden forsøg på at genoplive dem, men forholder sig i stedet ironisk til dem.

Man taler om værdisammenbrud, om snigende afpolitisering, man er forarget.¹ Andre prøver at bryde koderne – hvad handler den nye kunst om?

Vi har valgt at beskæftige os med postmodernisme, både i litteraturen og kulturen, set i forhold til vores kommende lærerprofession. Det er vigtigt at kende til de unges tanker og problemstillinger, som udspringer af den postmoderne kultur og dens værdinormer.

Vores interesse i postmoderne litteratur opstod primært i forbindelse med vores studietur til Norge i 2002, hvor vores dansklærer, Bodil Christensen, havde anbefalet os at læse noget norsk litteratur, herunder ”Naiv.Super.” (1996) af Erlend Loe. Hans humorfyldte forfatterskab fængede os med det samme, og det afspejler i høj grad, hvordan postmodernistisk litteratur ser ud:

„Ingen norsk roman tangerer senmoderniteten bedre enn Erlend Loes Naiv. Super. Romanen vitner om slektskap til såvel internett som hypertekster. "Listene skaper vannhull i teksten", mener Loe selv. Og interviewereren spørger: Naiviteten og lekinga er tradisjonelle trekk i den postmoderne litteraturen. Jeg-personen i Naiv. Super sier på slutten av boka: "Jeg tror på sjelens renselse gjennom lek og moro.”²

Dette leder os frem til vores problemformulering:

Problemformulering

- Hvor ser nutidens børn og unge sig selv i den postmoderne kultur?
- Hvad kendetegner en roman i denne postmoderne tid og hvordan vil vi selv arbejde med postmoderne litteratur, eksempelvis Erlend Loe og hans forfatterskab i folkeskolen?

¹ Kyndrup, 1986

² Fra et interview, <http://www.hf.uio.no/inl/boygen/loe.html>

Metode

Vi vil forsøge at besvare disse spørgsmål ved at arbejde med:

1) Postmodernisme³ - i litteraturen og i ungdomslivet.

A) Vi beskriver overordnet, hvad der kendetegner den postmoderne tid ud fra Giddens og Hargreaves, da deres synspunkter vedrørende postmoderne liv er relevante for lærergerningen. Vi kunne have inddraget andre teoretikere, men undlader det af hensyn til opgavens omfang.

B) Herefter et kapitel om de kulturelle og samfundsmæssige ændrings betydning for børn og unge. Til dette anvender vi hovedsageligt Ziehe, da han beskriver disse ændrings betydning for ungdomslivet og den udviklingsfase unge gennemgår. Dette er relevant for os, som kommende lærere, og som baggrund for at skulle arbejde med postmoderne litteratur. Her vil vi også henvise til et interview, vi har foretaget med skoleleder Merete Haugaard, Sofiendalskolen.

C) Et kapitel om postmoderne litteratur. Her samler vi fakta og karakteristika om postmoderne litteratur, hovedsageligt fra Morten Kyndrups bog, "Det Postmoderne". Det er vigtigt, at vi har nogle redskaber til at analysere postmoderne litteratur.

2) Vi har indhentet empiri i form af spørgeskemaundersøgelser blandt elever, for at uddybe punkt 1 og koble teorien sammen med virkeligheden: hvordan ser unge sig selv i den postmoderne kultur?

3) Vi giver en beskrivelse af Erlend Loe og hans forfatterskab, samt en romananalyse af hans anden roman, "NAIV.SUPER." Vi har valgt Loe, fordi han behandler en række alment gyldige temaer, som folkeskolens elever kan forholde sig til. Desuden er hans romaner skrevet i den postmoderne tids ånd og rummer mange karakteristiske træk herfra. Til understøttelse af vores egne subjektive meninger anvender vi en del kilder fra Internettet, bl.a. Loes officielle hjemmeside.

4) Egne overvejelser over lærerrollen i danskundervisningen og fagets didaktik. Da vi snart skal ud som lærere, er det vigtigt at have dannet sig et syn og egne meninger over professionen. Vi giver eksempler på, hvordan man kan arbejde med Loe i folkeskolen.

³Andy Hargreaves definerer begreberne på følgende måde:

Postmodernismen er et æstetisk, kulturelt og intellektuelt fænomen. Det indkredser et bestemt sæt af stiltyper, praksisser og kulturelle former inden for billedkunst, litteratur, musik, arkitektur, filosofi og en bredere intellektuel diskurs – pastiche, collage, dekonstruktion, fravær af linearitet, blandinger af perioder og stilarter osv.

Postmoderniteten er en social betingelse. Den indeholder særlige mønstre i de sociale, økonomiske, politiske og kulturelle relationer. Set på denne måde er postmodernismen en del af et bredere defineret fænomen, postmoderniteten. Den er komponent i og konsekvens af de postmoderne sociale betingelser.

Man kan sige, at postmodernismen på mange måder er en effekt af postmoderniteten.

Hvad kendetegner den postmoderne tid, vi lever i?

Begrebet postmodernisme blev lanceret i 1980'erne. Splittethed og usammenhængende tilværelse er centrale temaer i det 20. århundrede. Postmodernismens livsholdning accepterer denne splittelse. Modernismen stillede spørgsmål uden at få svar – postmodernismen stiller slet ingen spørgsmål og afviser, at en bestemt ideologi eller samfundsmodel kan løse problemer. Der er ingen sandhed, og tilværelsen består af en række muligheder, som vi individuelt må stykke sammen. Nu er alt ligegyldigt, hvilket giver baggrund for en leg med masker/identiteter.⁴

I dag fokuseres der på læring, fremfor undervisning.⁵ Der tales om livslang læring, og det er ikke længere bare samfundet, der ønsker at holde os opdateret. Det er også det enkelte individs ønske om at tage ansvar for egen udvikling af viden og færdigheder i hverdagslivet.

Anthony Giddens⁶

Giddens beskæftiger sig med teorier om det postmoderne samfund eller senmoderne, som han kalder det. Giddens mener, at hvor modernismen var den periode individualiteten dannedes, er postmodernismen eller det senmoderne samfund blevet den periode, hvor individualiteten opløses. Det skyldes ifølge Giddens, at de unge har så mange muligheder (kontingens) og de søger en fast identitet. Man må selv finde og forme sin identitet.

Giddens opdeler den modernitet, der kendetegner det senmoderne samfund i tre punkter⁷:

- 1) Adskillelse af tid og rum. Højteknologien åbner muligheder for eksempelvis at kommunikere uden at befinde sig i samme rum på samme tidspunkt.
- 2) Sociale systemers udlejring. Adskillelsen af tid og rum fører til udlejring af sociale relationer via udlejningsmekanismer. Resultatet er øget mobilitet og øgede globaliseringstendenser som løsriver menneskelig interaktion fra det lokale miljø.
- 3) Det moderne samfunds refleksivitet. Handlen er i dag ikke ud fra regler eller traditioner, men ud fra bevidstheden. Man reflekterer over fortid, nutid og fremtid. Der findes ikke længere en endegyldig sandhed og resultatet bliver, at vi som mennesker befinder os i en permanent risikotilstand, samt en sværere personlighedsdannelsesproces.

⁴ Martinov, 1996

⁵ Rasmussen, 2004

⁶ Mørch, 1995

⁷ Dyson m.fl.

Erlend Loe har kommenteret bl.a. øget informationsmængde og valgmuligheder i et interview⁸. Vi har skrevet Loes svar med kursiv:

„Men den komprimerte formen som kjenner seg særlig hjemmesidene, nøye utvalgt data som er ment å være representerende for den enkelte, kan synes å ha likhetstrekk med listene i deler av samtidslitteraturen, også Naiv. Super. Er det ingen linker her, noe i tiden?

Det blir bare spekulasjoner i fra min side i så fall. Men det er klart, det gjentas til det kjedsommelige at mengden av informasjon er absurd stor og så videre, den er meningsløs så lenge man ikke vet hva man vil ha tak. Dataverden er jo full av komprimeringsprogrammer.

Det er naturligvis mer enn form som gjorde Naiv. Super til pensum på Per Thomas Andersens seminar "Modernitet og identitet". Er du klar over at du er pensum på universitetet?

Er jeg det? Nei, det visste jeg ikke. Har han forelest om Naiv. Super

Sentralt på seminaret stod den amerikanske sosiologen Anthony Giddens, med utgangspunkt i ham og blant andre Naiv. Super ble det forsøkt å speile den moderne identiteten.

Jøss, det synes jeg hørtet veldig morsomt ut...

Nå er det vel slik at de store livsvalgene man tar, de har jo ikke blitt noe vanskeligere enn det de var før. Men samtidig har de kanskje blitt det, for valgmulighetene våre er jo enorme. Det er veldig få ytre omstendigheter som hindrer oss lengre. Økonomien hindrer oss ikke lengre; vi kan låne penger til vi blir blå. Vi kan kanskje kalle det for en ubarmhjertig tidsalder vi lever i, hvis man er disponert for tvil. Det er det mange som er. I perioder. Det er således en tøff periode å leve i. Vi har så mange valgmuligheter, men bare ett liv hver."

Vi bemærker, at Loe er enig med Giddens vedrørende de øgede valgmuligheder og informationsmængder. At "NAIV.SUPER." bruges i et seminar, der handler om modernitet og identitet, vidner om, at Loes roman rummer nogle kvaliteter, som fortæller om postmoderne liv.

Andy Hargreaves⁹

Hargreaves er endnu en teoretiker der beskæftiger sig med postmodernisme. Han mener, at udviklingen af postmoderniteten ikke er styret af nogen udviklingsmæssig nødvendighed og dens historiske skæbne er ikke forudbestemt. Postmoderniteten er konstitueret af en række sociale, økonomiske, politiske og kulturelle tendenser, som kan ændre sig over historisk tid og geografisk rum. Fordi postmoderniteten og postmodernismen har så mange forskellige betydninger, kan de netop også vurderes på mange forskellige måder.

Hargreaves opstiller syv nøglebegreber for postmodernismen, som minder om Giddens' tre punkter. Her vil vi kun uddybe et par stykker i forlængelse af Giddens:

⁸ <http://www.hf.uio.no/inl/boygen/loe.html>

⁹ Hargreaves, 2000

- 1) Fleksible økonomier
- 2) Globaliseringens paradoks – Den anonymitet, kompleksitet og usikkerhed, som globaliseringen bringer med sig, munder ud i en ironisk søgning efter mening og sikkerhed i mere lokalt definerede identiteter. I uddannelsessystemet giver det sig udslag i, at der indføres centraliseret kontrol med undervisningsplaner og uddannelseskraav.
- 3) Det dødsikre - Den stadig mere mangfoldige økonomi og genoplivningen af lokale og regionale identiteter har dybtgående følger for videns- og trossystemer og den ekspertise, som grunder på dem. I postmoderne samfund er tvivlen det gennemgående træk, traditionen er på tilbagetog, og moral og videnskabelig sikkerhed har tabt deres troværdighed. Kommunikation og teknologi presser tid og rum sammen og fører til en stadig hurtigere forandring af den verden, vi forsøger at forstå og af de måder, hvorpå vi forsøger at forstå den. Dette truer vores videns stabilitet. – Alt er til diskussion!
- 4) Den bevægelige mosaik
- 5) Det bundløse jeg – Jeg'et har ingen substans, centrum eller dybde, det bliver til en flygtig tekst, som kan læses eller mislæses, konstrueres og rekonstrueres efter behag.¹⁰
- 6) Sikker simulation – Et træk ved det postmoderne samfund er dets gennemsyrethed af teknologisk genererede billeder.
- 7) Komprimeringen af tid og rum – Dette har sine fordele; omsætningen forøges, hurtigere transport og kommunikation og bedre service. Det har også sine ulemper; for hurtige beslutninger kan træffes p.g.a. forhøjede forventninger, usikkerheden forværres, eftersom viden produceres, spredes og forkastes med stadig stigende hast.

Vi finder disse synspunkter centrale for defineringen af det postmoderne samfund, vi befinder os i. Desuden har mange af disse ændringer betydning for os selv og de elever, vi kommer til at beskæftige os med.

I næste afsnit fokuserer vi på ungdommen og de konflikter ændringerne har medført.

¹⁰ Jf. filmen ”Fucking Åmål”, hvor en af hovedpersonerne eksperimenterer med sin identitet

Hvad betyder de kulturelle og samfundsmæssige ændringer for børn/unge?

Thomas Ziehe¹¹

Ziehes hovedtema er den kulturelle forandring og dens betydning for unge og deres psykiske udvikling. Han opstiller en tese, der lyder: ”Moralens gyldighedsområde i hverdagen er blevet mindre” og i den forbindelse nævner han, som et eksempel, prins William, der er interesseret i burgerbarer og musikvideoer.

Ungdommen er blevet mere synlig, som en særlig livsfase bl.a. p.g.a. ændringer i overgangen til arbejdslivet, længere skoletid og frit uddannelsesvalg.

Ziehe hævder at unges overvindelse af sekundær narcissisme ikke sker ordentligt, og derfor bliver det problematisk at etablere en moden personlighed.

En ændring i det postmoderne samfund er, at flere og flere funktioner og kontakter ligger uden for familien. Der er mere ligestilling, mindre fædreautoritet og massemedierne har indtaget en betydelig rolle. P.g.a. dette får mange børn og unge svært ved at etablere forpligtende og realistiske relationer. Ziehe taler om kulturel frisættelse og ambivalens: med de øgede valgmuligheder opstår usikkerhed, tab af mening og nærhed, hvilket fører til defensive og regressive reaktioner på udviklingen. Mange unge forsøger at fastholde gamle normer og værdier p.g.a. stigende aftraditionalisering, og deres uformelle og pluralistiske hverdagskultur bruges som tilgang til skole og uddannelse.

Ziehe taler om tre typiske reaktionsformer, som kendetegner de unge i skolen:

Tematisering: manglende nysgerrighed – det ved vi allerede.

Informalisering: unge har svært ved at acceptere processer, hvor resultatet ikke er kendt på forhånd.

Subjektivering: opmærksomhed på egen indre verden, personlig relevans afgør vurdering af ny viden – hvad har det med mig at gøre.

Unge oplever ikke aftraditionaliseringen som en historisk gevinst, men de er heller ikke irriterede over den. Afskaffelsen af traditioner er ikke længere et kampmiddel i opgørene mod forældre og skole, som DJ Bobo udtrykker det: „Hvorfor smadre et hotelværelse, når jeg ikke gider”.

Ziehe mener, at der er større skamfrihed, jf. talkshows som Ricki Lake - subjektiveringen har sejret og unge er mere centreret omkring deres egne erfaringsuniverser.

Det er vigtigt at afmærke territorium, lave regler og overholde ritualer – elever er ligefrem taknemmelige for struktur i skolen, som bør åbne op for de erfaringer, der udspringer i afstand til

¹¹ Ziehe, 2001

hverdagen, skolen skal i ordets bedste forstand være kunstig. Og eleverne må opleve det som noget uventet og berigende.

Afstandsforholdet mellem skole og ungdom er ikke dårligt, vi skal anerkende det, hvilket vil give mere spillerum for begge. Skolen kan og skal opfatte sig selv som et samfundsmæssigt delområde med sin egen logik og tydelig forskel til andre områder.

I forbindelse med vores SIS-opgave foretog vi den 23/4-2002 et interview med skoleleder, Merete Haugaard. Hun er inde på noget af det samme:

Påvirker udviklingen i samfundet skolens udvikling?

”Ja, det må vi jo håbe. Vi skulle jo nødt være en ø for os selv. Så jeg tror den samfundsudvikling der er, den er med til at bestemme hvad for et arbejde vi skal have. Fællesskabet er utroligt vigtigt for mig, for jeg tror at folkeskolen er det sidste sted vi er alle sammen”.

Hvad kendetegner postmodernistisk litteratur?

Fra og med det moderne gennembrud får kunsten individet og dets tvetydige frihed som sit nye udgangspunkt. Med årene viser det sig, at friheden ikke mindst er et kors, og at mennesket lider under tabet af et samlende centrum i sit liv. Modernismens historie er i høj grad en historie om det smertelige i tabet af helhed og eksistentiel mening.

Omkring 1980 forsøger mange kunstnere at gøre op med selve kernen i den modernistiske tankegang. De erklærer, at modernismen er nostalgisk. Den efterspørger en mening, som er endegyldigt tabt i stedet for at se, hvilke muligheder det moderne liv giver mennesket.

Postmodernismen betyder det, der kommer efter modernismen, og kernen i postmodernismen er opgøret med tomheden og kriseoplevelsen som det afgørende i det moderne liv og kunsten.¹²

Mange modernistiske digtere fandt det nødvendigt at forholde sig afvisende til fortidens litteratur – de postmoderne digtere er i høj grad friset til at omgås fortidens litteratur, som de har lyst - et uhøjtideligt/uforpligtende forhold til traditionen. Digterne lader sig inspirere af mange forskellige kunstnere, hvilket også ses hos Loe, som benytter sig af fx Spice Girls, Alanis Morissette og Peer Gynt i sine romaner.

I postmoderne litteratur findes ofte en dobbelthed mellem oprigtig patos (følelsesfuld og højtidelig fremstilling) og ætsende ironi, hvor især ironien er kendetegnende hos Loe.

Genren må opfattes som en leverandør af form- og stilfragmenter, som sammenstilles på nye måder til komplekse stillegemer, hvis genretræk det endnu er vanskeligt at karakterisere definitivt.

Nutidens zapper-kultur med dens springende og sekundære opmærksomhed ses også i postmoderne litteratur.¹³ Fx i Loes roman ”Fakta om Finland”, som vi kommer ind på senere.

¹² Fibiger m.fl., 2001

Morten Kyndrup¹⁴

Kyndrup mener, at postmodernismen har en ny type omverdensforståelse. Bindingen til opdeling af forståelsen i et *indhold* og et *udtryk* forsvinder, ikke som et opgør, men en udtynding af indholdsfixering. Postmodernisme berøves den autencitet, der normalt opleves som kendetegnende for den kunst, der overholder de respektive sprogspilsregler, og den får dermed en uegentlig karakter.

Postmodernisme er ikke-alvorlig, ikke-ideologisk og må kunne legitimere sig selv. Der er sket en opprioritering af det fortællende, forløbsorienterede, hvilket også ses i Loes romaner.

Der er ingen ambition om at være original, intet opgør og det politiske har mistet sin troværdighed.

Postmodernisme er en dekonstruktion, dvs. nedbrækning af koder, retninger og regler. Nok manifesteret i værker, men rettet mod modtagerens *måde* at opfatte på. Forfatteren vælger ud fra subjektive æstetiske tendenser

Kunsten er autonom, uafhængig i forestillingen om sig selv – og i samfundets forestillinger om kunsten. Dette hænger sammen med *individualiseringen/subjektiviteten*. Før oplevedes samfundet som styret af en stabil guddommelig orden, nu er man i samfundets økonomiske logik ”fri”.

Førhen herskede der *stiltvang*, noget skjult, som styrede kunstproduktionen gennem forestillinger om, hvad kunst var. Nu kan kunsten sættesig selv på dagsordenen og fortælle modtageren noget om, hvordan han oplever, jf. ”Dette er ikke en pibe” af Magritte.

Kritikere med deres forventninger, vil gerne have et værk serveret, hvor det er svært at bryde koderne, mens postmodernisme ofte arbejder med overtydelighed, utilsørede effekter samt en vrængende udstilling af den afkodnings-orienterede reception.

Vi vil citere Kyndrup, side 131, da han siger noget om postmodernismen, som er særligt kendetegnende for Loe: „*Bruddene sker i særlig grad i bestemte genrer, herunder spændingsromanen: den udfolder sig gerne i skiftende geografiske kulisser under komplet usandsynlige omstændigheder: den demonterer forestillingen om sammenhængende virkelighed – og den er spændende.*”

Nu har vi set på postmodernisme i kultur og litteratur og vil herefter gå videre til vores empiri, hvor vi ser på, hvordan unge selv opfatter situationen i den virkelige verden.

¹³ Nielsen og Skriver, 2000

¹⁴ Kyndrup, 1986

Resultater af spørgeskemaundersøgelse

Se spørgeskemaet som bilag. Vi har fået svar fra 37 piger og 36 drenge – to 10. klasser fra Sofiendalskolen og to 9. klasser fra Vesterkæret Skole i Aalborg. Svarene er interessante og giver et indblik i, hvordan unge i virkeligheden forholder sig til og tænker om deres (postmoderne) liv. Der er ikke tale om ekstrem pålidelig statistik, da kun 73 elever deltog og nogle svarer måske useriøst. Der er også nogle elever, der ikke svare på alle spørgsmål, derfor går tallene ikke altid op. Ikke desto mindre er der oplysninger, vi finder interessante og som vi refererer til senere i opgaven. Her er, hvad de indsamlede svar viser:

Har du valgt hvad du vil foretage dig efter folkeskolen?	Ja Drenge 35 Piger 37	Nej 1 0		
Hvordan er det at skulle vælge?	Svært Drenge 13 Piger 18	Let 19 12	Middel 4 7	
Er der nok valgmuligheder for dig?	Ja Drenge 26 Piger 28	Nej 0 1	For mange 7 7	
Hvad har betydning for dit valg?	Egne interesser Drenge 32 Piger 31	Forældre 7 8	Skole 11 14	Venner 12 12
Har du besluttet hvilket job du vil ende med at have?	Ja Drenge 14 Piger 6	Nej 15 14	Er usikker 6 17	
Og hvordan var det at vælge?	Svært Drenge 8 Piger 16	Let 7 6	Middel 0 1	

Drenge og piger er på mange områder enige. Dog tyder det på, at flere drenge har lettere ved at vælge uddannelse efter folkeskolen. Måske fordi de tager lettere på valget, mens pigerne vil være mere sikre. Det samme gælder ved spørgsmålet om endeligt jobvalg. Her føler mange drenge sig (overraskende) sikre – vi går ud fra, at de ændrer mening. Teorien om ambivalensen mellem at skulle træffe valg og usikkerheden derved (Ziehe), viser sig tydeligt hos pigerne, der generelt er

usikre. En pige svarer meget sigende: „Jeg synes, det er utrolig svært alle de tilbud, og alt det man skal tage stilling til og vælge fra. Jeg synes det hele er svært at overskue... jeg kan ikke finde rundt i dem alle sammen (valgmulighederne).”

Vi har også erfaret, at mange unge har et ønskejob, som i realiteten vil være svært at få. Dette er måske udtryk for de uendelige valgmuligheder. Fx svarer en pige: „Konferencetolk i EU”, en anden svarer: „i filmbranchen” og en tredje: „Enten lærer, eller noget med at forske med noget i rummet”. Det er ikke traditionelle job, som ligger højt på listen hos pigerne. Drengene er mere realistiske. Da vi spurgte, hvad der er kendetegnende for ungdommen i dag, fik vi nogle interessante svar, som vi stiller op efter hvor mange der har svaret, i prioriteret rækkefølge:

Drengene: stoffer/druk 16, frihed 7, teknologi 7, flere valgmuligheder 6, flere penge 6, sex 5, mere selvstændighed 4, sprogbrug 3, pres/stress 3, mindre kontakt med familie 2 og mere egoistiske 1.

Pigerne: frihed 21, flere valgmuligheder 12, stoffer/druk 10, pres/stress 8, selvstændighed 7, flere penge 5, sprogbrug 5, mere ansvar 5, teknologi 3, mere egoistiske 3, mindre respekt 3, højere forventninger 2, sex 2 og mindre kontakt med forældrene 1.

Det viser sig, at drengene i.f.t. pigerne tænker mere på druk, stoffer, flere penge og teknologi, mens pigerne tænker mere på frihed og valgmuligheder, pres/stress og selvstændighed. Groft og fordomsfuldt sagt, kan vi udlede, at pigerne tænker mest på det humanistiske og drengene er mest materialistiske. Citat fra en dreng: „oftere beruset, teknologisk afhængig, ikke så meget direkte dialog eller kommunikation”. Dette passer generelt godt til teorierne om postmodernisme, de nære relationer betyder mindre og er mere formaliserede.

Desuden vælger de unge meget efter egne interesser, mens forældrenes mening betyder mindre end vennernes og skolens (jf. spørgeskemaet). Dette tyder på, at familien er trådt i baggrunden. Giddens bruger termen ”familiens død”: Førhen byggede familierelationer på udvidet solidaritet, samt at individernes personlige interesser og vilje var underordnet familiekollektivets. I det postmoderne samfund er relationerne åbne - for fortolkning og refleksion.¹⁵

Merete Haugaard udtalte i interviewet:

Er eleverne blevet mere egocentrerede eller individualistiske?

”Man synes, som lærer, at man kan se, at det har forandret sig. Forældrene og børnene vil i dialog med os. Det er et aftalesamfund, børnene kan argumentere fra de er 2½ år... Vi er nødt til ligesom at forsvare hvad vi laver. Vi skal blive gode til dialog... På en eller anden måde stresser samfundet børnene. Før var der en lidt mere rolig puls, så jeg plejer tit at bruge udtrykket: kunne vi ikke sætte pulsen lidt ned her i skolen, for familierne gør det ikke.” Jf. Giddens teori om en permanent risikotilstand.

¹⁵ Wiklund m.fl., 2003

Postmoderne litteratur i folkeskolen

Spørgeskemasvarene fortæller, at mange af eleverne, især drenge, ikke er klar over eller ikke kan huske, om de har læst litteratur, skrevet efter 1990. Det viser sig dog, at romanerne ”Lårkort” (1998) af Christina Nord Wahldén og ”Nordkraft” (2002) af Jakob Ejersbo var blevet læst i 10. klasse på Sofiendalskolen, mens romanen ”Nærmest hinanden” (2002) af Sanne Munk Jensen var blevet læst på begge skoler.

Om romanerne udtaler nogle elever: *„den nye litteratur er mere nærværende og ikke så langt ude i tågerne”* og *„Det meste i dag handler om ”Åh mit liv er SÅ dårligt, jeg har SÅ ondt af mig selv!”*” og en genganger: *„Man kan bedre identificere sig med personerne i nyere litteratur”*.

Desuden nævner en pige: *„Jeg synes ikke vi har haft nok (ny litteratur), men har haft en bog eller noget deromkring – slet ikke nok.*

Vi mener, at dette viser, at det som lærer er vigtigt at forny sig og også anvende ny litteratur i undervisningen. Som en sidegevinst vil mange elever bedre kunne lide og forholde sig til det!

Erlend Loe¹⁶ og hans forfatterskab

Erlend Loe er født i Trondheim i 1969. Loe er cand.mag. med grundfaget folkemindevidenskab, mellemfag i filmvidenskab og litteraturvidenskab. Han er også uddannet manuskriptforfatter fra Den Danske Filmskole. Han har skrevet flere filmmanuskripter, bl.a. ”Detektor”, som er udgivet i bogform, og filmatiseringen af ”Detektor” har været et vigtigt værk

for norsk films styrkede selvtillid i begyndelsen af det nye årtusinde.

Loe bor og arbejder i Oslo, hvor han i 1998 var med til at starte Screenwriters Oslo - et kontorfællesskab for manuskriptforfattere og han er blevet tildelt en række priser, bl.a.: Trondheim Kommunes kulturpris 2002, Cappelenprisen 1997 og Kulturdepartementets barnebokpris.

Han debuterede som skønlitterær forfatter i 1993 med ”Tatt av kvinnen”, men slog først igennem i 1996 med ”NAIV.SUPER.”, som vi senere i opgaven vil se nærmere på.

Loe har oversat Hal Sirowitz til norsk: ”Sa mor” i 1997 og ”Sa terapeuten min” i 1998.

¹⁶ <http://www.cappelen.no/main/forfatter.asp?f=7055> og <http://www.dagbladet.no/kultur/1999/09/14/177187.html>

I 1999 kom ”L”, en roman om en gruppe venner, der tager til en øde sydhavsø i Thor Heyerdahls fodspor på jagt efter bevis for, at de gamle indianere har krydset Stillehavet på skøjter, da havet var dækket af is. ”L” har et særligt postmodernistisk træk ved, at man i den norske avis, Dagbladet dagligt kunne følge Erlend og vennerne på rejsen, inden bogen udkom. Læserne kunne samtidig sende meninger og spørgsmål til drengene på øen Manuae.

”L” kan læses som et opgør med vor tids robinsonadedrømme, som en parodi på hele realitygenren og en kritik af de former den har taget i senere tid, med konkurrencer og overlevelsesture. Desuden er det en generationsfortælling, hvor Loe tematiserer sin generations måde at opleve verden og sig selv på. Vi mener at Loes kultagtige status netop skyldes, at de unge kan spejle sig i romanerne.

Det mest seriøse projekt på øen er et rollespil, hvor gutterne afprøver forskellige samfundssystemer. Hovedpersonen i Erlend Loes fjerde roman, ”Fakta om Finland” (2001) arbejder på en brochure om Finland, et land han overhovedet ikke har noget forhold til. Han er en sær og ganske forskruet person, som frygter vand og ting der flyder. Bogen er også omskrevet til et teaterstykke (monolog) af Bjurman/Reichhard, og blev spillet på Teater Mungo Park i Allerød i 2003.¹⁷

Udover romanerne har Loe skrevet en række illustrerede børnebøger: 1994: ”Maria & José”, samt ”Fisken”, 1995: ”Kurt blir grusom”, 1996: ”Den store røde hunden”, 2001 ”Kurt3” og 2003 ”Kurt koker i hodet”, som vi ikke beskæftiger os med her.

Sidst men ikke mindst har Loe skrevet nogle film- og tv-manuskripter: 2000: ”Detektor”, 1999: ”Latex” (superkort miniserie på NRK), 1995: ”Moonchild” (kortfilm på Den Danske Filmskole) og 1995: ”Jacobs liste” (en oplysningsfiktion om chlamydia, for det danske sundhedsvæsen).

Loe arbejder således med mange forskellige genrer og udtryk, og han siger selv, at han godt kan lide afvekslingen.¹⁸

Metodevalg – nykritik¹⁹

Vi har valgt at give en hovedsageligt nykritisk analyse af ”NAIV.SUPER.”, fordi nykritikken fokuserer på teksten og dens forskellige elementer, hvor vi kan komme i dybden med indholdet og de sproglige virkemidler. Sproget er et af de aspekter hos Loe, som vi finder særlig interessant.

Vi vil desuden anvende lidt biografisk metode i afsnittet ”fiktion eller virkelighed”. Mange af Loes romaner kunne ligne selvbiografier. Det er spændende som læser at rode med, hvad der er virkelighed og hvad der er opdigtet.

¹⁷ <http://www.mungopark.dk/finland/interview.asp>

¹⁸ <http://www.kjentfolk.no/forfattere/loe/frameset.php?load=main.php?action=svar>

¹⁹ Oplysninger om nykritik findes i: Pedersen m.fl., 1980, Skardhamar, 2001 og Fibiger m.fl., 2001

Analyse af "NAIV.SUPER."

Referat: Det starter med, at hovedpersonen (som i bogen ikke har noget navn, vi kalder ham H), en 25-årig mand, får et psykisk sammenbrud, efter at have tabt til sin bror i et spil krocket. Det går op for ham, at det skyldes hans egen uro for at blive ældre og problemer med tid i det hele taget.

Herefter melder han sig fra sit studium, siger sit værelse, avis og telefon op og flytter ind i brorens lejlighed, hvor han skal faxe post for broren, som er rejst til USA.

H "skruer tempoet helt ned til nul" og vil begynde forfra. Bl.a. laver han lister over hvad han har og ikke har, hvem han ser op til og ting han ved meget om.

For at konfrontere sig med sit problem, køber han en rød kastebold og læser i en bog om tid, skrevet af professoren, Paul Davies (en virkelig eksisterende professor i Natural Philosophy ved the Australian Centre for Astrobiology, Macquarie University²⁰).

H har en dårlig ven, Kent, som repræsenterer alt det som H selv prøver at komme væk fra, den mørke side i mennesket. Kent er vulgær fornedrende og har svært ved at skelne mellem rigtigt og forkert. De to går på cafe for at få en øl, og kontakten forvolder skade på hovedpersonen. For at opveje det, køber H et hammerbræt fra Brio, som kan hjælpe med at få aggressioner ud, glemme Kent og tiden, og give en følelse af sammenhæng, overskud og mening.

Senere bliver H venner med en lille dreng, Børre, som går i børnehave. En dag beder Børres far H om at passe Børre på trods af, at H fortæller om sit hammerbræt og kun har set Børre et par gange. Samme dag faxer broren og beder H om at købe en sportsagtig bil. Børre kommer med ud at kigge på biler, og de køber en grøn Volvo. På turen ser de en seddel i en isbutik, hvor en pige skriver, at hun har nogle småting til salg. De tager derud og H bliver budt på kaffe med pigens forældre og hendes smukke storesøster, Lise.

Om aftenen drikker H sig småfuld og læser i Pauls bog, der opererer med svimlende store tal. H kommer i godt humør og føler at hans ansvar mindskes. Han tænker på hvorfor han ingen kæreste har, mens folk, der er langt mindre sympatiske end ham selv har kærester. Der er megen uretfærdighed og idioti til i verden, og det er en del af hans problem.

H sender en e-mail med 12 spørgsmål til Paul Davies. Han spørger bl.a.: Eksisterer tiden, skræmmer universets størrelse dig og kaster du tit med bolde?

Næste dag ringer han til Lise og de mødes på en cafe og tager bagefter hjem til hende. Hun giver ham et knus, på grænsen til et kys, inden han tager hjem. Her får han en fax, hvor broren insisterer på at give H en uge i NY. H synes at NY er for overvældende og vil hellere være sammen med Lise,

²⁰ <http://aca.mq.edu.au/PaulDavies/pdbiography.htm>

men broren får ham overtalt og siger at H trænger til at rejse, da det giver perspektiv. H tager afsked med Lise og lover at sende hende et postkort.

I flyet ser han tre mistænksomme italienere, de smiler til hinanden, som deler de en grusom hemmelighed og H tror, de vil kapre flyet og smide ham ud over Atlanterhavet. Der sker dog intet. NY er indtryksrig og alt er enormt. Broren nægter H at banke på hammerbrættet og at snakke om tid og verdensrummet. De tager sammen på bibliotek, hvor de søger på nettet efter forfattere med navne som norske tabuord. De har det sjovt og efter nogle dage føler H sig næsten ovenpå. De tager en tur op i Empire State Building, og her ringer han til en tlf-boks oppe fra toppen og spørger en mand, som tager den nede på gaden, om han er klar over, at tiden går lidt hurtigere oppe på bygningens top. Det er noget H har læst og herfra konkluderer han befriet, at tiden ikke eksisterer. Inden de rejser hjem, synes H, at turen alligevel har gjort ham godt, og at han nok ikke kan presse så meget mere ud af det. Han har fået mere perspektiv og har noget at komme tilbage til.

Komposition: Det er en skønlitterær roman på 185 sider, hvor handlingen er kronologisk, dog med enkelte flashbacks. Den er opdelt i 46 små afsnit, som alle har et enkelt ord som titel, fx ”Bolden”, ”Liv” og ”Perspektiv”. Dette er et postmodernistisk og utraditionelt træk, som gør bogen overskuelig og nem at læse. Den diametrale modsætning er ”Fakta om Finland”, som ikke har en eneste opdeling i kapitler eller lignende.

Det er som at være inde i hovedet på en syg mand (citater Dennis).

Fortællerforhold: Fortællertypen er en synlig jegperson, idet man kan læse om hans tanker og følelser. Ex s. 105: „Lise har en rød trøje på... Jeg siger, at det er underligt, når man møder et menneske. At det er en ny planet... Jeg ser hende for mig i alle mulige situationer, og også det hus vi skal bo i.”

Fremstillingsformen er hovedsageligt situationsberetning, men der er også meget refleksion. Der forekommer stort set ingen dialog mellem personer. Det meste er skrevet i nutid, men der er også brugt datid ved flash backs, s. 25: „Paul siger at tyngdekraften påvirker tid. Manden har ingen grænser... Hvorfor er der ingen der har fortalt mig det her? Forstår fysiklærerne ikke, at den slags oplysninger gør hele forskellen? Er de dumme? Grunden til at jeg valgte fysik fra, var jo, at vi sad og tegnede protoner og neutroner uden at fatte, hvordan det hele hang sammen.”

Sprog: Sprogvalget er meget enkelt, dagligdags og næsten udelukkende skrevet i korte sætninger, modsat fx Loes ”Fakta om Finland”, hvor sætningerne ofte fylder en halv side med løsslupne, surrealistiske tanker. Vi finder det imponerende, at Loe kan skrive så forskelligt, fra relativt ligetil (”NAIV.SUPER.”) til ekstremt komplekst (”Fakta om Finland”).

Vi har udregnet læsbarhedsindex²¹ (LIX-tal), for at vise forskellen, på en tilfældig side i begge bøger. LIX for ”NAIV.SUPER.” side 12 var 25, dvs. let for øvede læsere.

For ”Fakta om Finland” side 11 var tallet 35,8, dvs. middel.

I mange passager forekommer sproget i ”NAIV.SUPER.” ret banalt (naivt, ville kritikere og boganmeldere måske sige, jf. bogens titel). Til dette svarer Loe selv:

„det er oppdiktet. som det meste av det jeg har skrevet. jeg syns egentlig ikke jeg skriver er så naivt. det er en merkelapp som har blitt hengende og som jeg tror ikke ville ha blitt like tydelig hvis ikke naiv.super hadde hett naiv.super. utover det er vel det å forholde seg undrende og barnlig til verden et nokså gammelt litterært grep. det er praktisk fordi det gir lov til mye.”²²

Ordvalget er yderst underholdende og under læsningen kan man ofte tage sig til hovedet og bryde sammen af grin. Samtidig er det ganske alvorlige temaer, der behandles: Fx kærlighed, forelskelse, at blive voksen, venskab, usikkerhed, ensomhed osv. Vi ser denne modsætning mellem det humoristiske vs. det alvorlige som et af Loes vigtigste sproglige virkemidler. Loe har selv kommenteret det ambivalente forhold i et interview om ”Fakta om Finland” sendt på NRK2 i 2002.

Personer: Størstedelen af romanen handler om H, bipersonerne får vi ikke meget at vide om og vi vil derfor udelade dem her:

Lise, ligner sangerinden Alanis Morissette, som H havde set og forelsket sig i, i en musikvideo. Lise uddanner sig til fotograf og hun er forstående og empatisk over for H og hans problemer.

Broren, er en sympatisk fyr, opdager H til sidst. Han tjener godt i USA og er en hjælp for H til at komme sig over det psykiske sammenbruddet, ved at forære ham rejsen og få ham til at more sig.

H, er en ung mand, der egentlig har haft et godt og normalt liv, indtil han bryder sammen. Han har haft en god og tryk opvækst i sin familie, men en dag ramler det hele bare sammen i hans sind. Han er (for) meget reflekterende over livet som sådan, optaget af både banale og større komplicerede spørgsmål, som fx tiden, universet og om alt bliver godt til sidst. Vi fornemmer, at det er disse tanker, der fremprovokerer vanviddet. Han gør det rigtige ved at begynde forfra, for han trænger til fred og ro, til at opleve noget og konfrontere sig med sine problemer.

²¹ <http://www.elkan.dk/lixtal.asp>. Her findes oplysninger om LIX og forbehold herfor.

²² <http://www.kjentfolk.no/forfattere/loe/frameset.php?load=main.php?action=svar>

Fiktion eller virkelighed? Her har vi brug for at analysere biografisk. Der er mange virkemidler, der får os som læsere til at spekulere over hvad, der er virkelighed og om tankerne tilhører Loe selv. Fx er e-mail-svaret fra Paul sendt til Erlend Loe selv, Loe har en bror i virkeligheden og H's alder passer næsten med Erlends. I "L" er der billeder af Erlend og vennerne på turen, hvilket giver læseren indtryk af, at det er virkelighed. Alligevel er meget af det fiktion. Loe udtaler selv:

„Skriver jeg om meg selv?

Ja og nei. Jeg bruker naturligvis egne erfaringer, men sjelden på direkte måter. Jeg fiksjonaliserer dem, trekker dem ut av meg selv og setter dem inn i en annen sammenheng. Hovedpersonen i Naiv.Super. er ikke meg, selv om jeg glimtvis har hatt noen av hans tanker, og selv om det er mitt navn som opptrer i e-postadressen på siste side. Det har jeg gjort for å bringe opp spørsmålet om hvor fiksjonen starter og virkeligheten begynner. Det er en gråsoner jeg liker å leke med. Karakterene mine inneholder med andre ord elementer fra meg selv, men de er ikke meg. Prosentmessig vil jeg si at hovedpersonen i "Tatt av kvinnen" er om lag 25% meg, slik jeg var for ti år siden, han i "Naiv.Super." er kanskje 30-35% meg og Erlend i "L" er muligens hele 45% meg. Dette gjør naturligvis lesningen ganske komplisert, men det skal jo ikke være enkelt. Det har jeg i hvert fall hørt."²³

Sammenfatning: Vi mener, at "NAIV.SUPER." er en genial bog. Ligesom nykritikken kræver det, etablerer romanen et udsagn om generelle, alment menneskelige problemer. Det vigtigste i denne bog er temaerne "at blive voksen og skulle sige farvel til barndommen", venskab/ensomhed, kærlighed og psykisk ustabilitet. H kommer ind i en identitetskrise, der kan tolkes som et resultat af postmodernismens hverdag, jf. teoriafsnittet.

Det er netop almene og universelle temaer, som de fleste på et tidspunkt mere eller mindre vil opleve. Udsagnet er væsentligt og kan fortælle læserne om hvordan nutidens generation af unge oplever verden og sig selv.

Lærerrollen i dagens folkeskole

I teoriafsnittene har vi set på nogle af de samfundsmæssige og kulturelle ændringer, der er kendetegnende for nutiden. Disse ændringer påvirker naturligvis også skolen og den måde man som lærer må arbejde på. Det bør være en del af lærerens rolle at undervise børnene, således at de socialiseres til samfundet som det er i deres egen tid, samt at hjælpe børnene til at danne sig en identitet i det store virvar af muligheder de er født ind i.

Skole og lærere kritiseres ofte for ikke at forholde sig til de postmoderne ændringer.

Hargreaves siger, at skole og lærere ikke forholder sig til dette problem og klammer sig fast til den traditionelle verdens ofte ensidige løsninger, med dens udskældte "én lærer, én klasse, ét klasseværelse, ét fag og én time-tradition", eller søger tilflugt i præmoderne myter om fællesskab,

²³ <http://www.kjentfolk.no/forfattere/loe/frameset.php?load=main.php?action=svar>

konsensus og samarbejde. Det er denne skævhed, som definerer meget af den nuværende krise inden for undervisning og skoleliv.

Vi mener, bl.a. ud fra vores praktikerfaringer, at folkeskolen og lærerne forholder sig til en del af problemet, fx igennem teamarbejde og tværfaglighed. Dog mistænker vi en del lærere for ikke at forholde sig til nutiden og dens teknologiske udvikling, som er en af de største ændringer.

Med de nye Fælles Mål er der også sat betydeligt mere fokus på andre medier end det skrevne. I signalementet af faget dansk hedder det sig bl.a. at eleverne skal: *tilegne sig kundskaber om dansk sprog, tekster og andre udtryksformer i forskellige kommunikationssituationer og i trykte, elektroniske og andre medier.*

Og i formålet står der: *Eleverne skal styrke deres bevidsthed om sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til deres egen tids og andre perioders udtryksformer.*

Birgitte Tufte snakker om den parallelle skole, hvor børn får en del viden udenfor skolen, især gennem elektroniske medier, mens folkeskolen ikke inddrager denne viden nok. Hermed opstår en negativ kløft mellem skole- og fritidsverdenen.

Ziehe fremlægger et syn, som kan forekomme modsigende i.f.t. Tufte. Det er i hans opgør med reformpædagogikken, hvor han siger, at kløften mellem læreres/elevs kulturelle horisont bliver større og større – lærerens strategi, som bygger på reformpædagogik²⁴, er i høj grad, at bygge bro over denne kløft. Men skolen er ifølge Ziehe moderniseret. At åbne skolen for hverdagslivet betyder blot, at man får mere af det samme. Det er mere produktivt, hvis skolen er anderledes.

I forbindelse med mediarbejde i skolen (de steder hvor det foregår), mener vi, at man netop arbejder anderledes, fordi eleverne skal (bør) forholde sig mere kritisk og analyserende til medierne, end de gør i hverdagen.

Vi mener, at der er en række kompetencer, som er blevet mere vigtige for nutidens lærere, for at kunne begå sig i den postmoderne verden. Det er nødvendigt at besidde evne til refleksion, fleksibilitet, kreativitet, samarbejdsevne, stadig forbedring og udvikling og vilje til at maksimere evne til at lære mere om omverden og sig selv. Dette ses også i den stigende tendens til evaluering, som er et nødvendigt redskab for lærere.

Ifølge Erling Lars Dale må enhver lærer kunne reflektere over og vurdere undervisningsplaner og lovgivninger, for at kunne fungere professionelt.²⁵ Han taler om tre forskellige kompetenceniveauer for lærerens virke: K1: lærerens rationelle gennemførelse af undervisningen. K2: læreren besidder didaktisk handlingsrationalitet, reflekterer over undervisningen, læreplaner og lovgivninger for selv

²⁴ Problemer i undervisning skyldes, at skolen ikke kender og forholder sig til de unge og deres erfaringer fra hverdagen

²⁵ Dale, 1998

at konstruere undervisningsplaner. K3: læreren bidrager selv med at kommunikere og udvikle didaktisk teori.

Vi ser det sådan, at lærere i dag har fået mere medbestemmelse og ansvar. Opgaven består ikke bare i at følge en given undervisningsplan (K1), men også at kunne fungere i K2 og K3.

Fagdidaktiske overvejelser m.h.p. at arbejde med Loe i folkeskolen

Vi mener at "NAIV.SUPER." er meget anvendelig i folkeskolens overbygning. Ikke mindst fordi han skriver let forståeligt, i samme sprog som nutidens generation af unge og den handler om almene temaer, som de unge kan spejle dem selv og deres identitet i. Netop dette, at eleverne kan spejle sig selv, synes vi er vigtigt for litteraturundervisningen. Det giver også motivation for eleverne, ved at de nemt kan forholde sig til teksten. Dette fremgår også i formålet for dansk: *Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk og historisk forståelse.*

Vi forestiller os at "NAIV.SUPER." vil være god at arbejde både nykritisk og receptionsorienteret med. Nykritisk fordi det er en god roman til at snakke om sprog og den postmoderne genre.

Eleverne kan opnå øget opmærksomhed overfor litterære og sproglige virkemidler, såsom ironi og komposition, samt viden om karakteristiske træk ved den postmoderne genre.

Receptionsorienteret fordi eleverne kan forholde sig til temaerne ud fra deres egne erfaringsverdener. Her vil man fx kunne tage udgangspunkt i "identitet", "forelskelse" eller "venskab" og lade eleverne skrive temaorienteret. Desuden lægger bogen også op til receptionsorienteret videredigtning, da den har en åben slutning.

Vi mener godt, at bogen kan læses på norsk fra 9. klasse. På den måde vil man også komme ind på nordisk sprog, som Fælles Mål fordrer i formålet for dansk: *Stk.3. Undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab*

Gennem denne form for litteraturundervisning, arbejdes der både med faglig udvikling (uddannelse) og personlig udvikling (dannelse). Merete Haugaard udtaler sig smukt om skole og dannelse:

Ser du skolen som samfundets eller elevernes skole?

"Det må være både og. Jeg ser skolen som samfundets skole, fordi det er jo ikke et sted hvor vi bare skal lære noget. Det er en dannelsesskole, og så længe det er det, er der også meget opdragelse i det. Som lærer skal man være meget sikker på, hvem man selv er og hvad det er man selv står for, hvilke værdier man synes er vigtige...Fællesskabet er utroligt vigtigt for mig, for jeg tror at folkeskolen er det sidste sted vi er alle sammen."

Afrunding

I problemformuleringen spurgte vi:

- Hvor ser nutidens børn og unge sig selv i den postmoderne kultur?
- Hvad kendetegner en roman i denne postmoderne tid og hvordan vil vi selv arbejde med postmoderne litteratur, eksempelvis Erlend Loe og hans forfatterskab i folkeskolen?

Gennem arbejdet med denne opgave har vi fået indblik i postmoderne ungdomskultur og litteratur. Vi har set på forskellige teoretikere og understøttet dem gennem vores empiriske undersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at mange unge på flere områder ser sig selv, som teoretikerne beskriver, med fx større frihed, flere valgmuligheder og øget usikkerhed.

Vi har opnået et bredere kendskab til postmoderne litteraturs kendetegn (eller måske snarere mangel på samme). Som vores spørgeskemaundersøgelse viste, har dagens unge lettere ved at forholde sig til postmoderne litteratur i.f.t. klassisk. Vi mener dog stadig, at man bør undervise i klassisk litteratur, ikke mindst fordi det oftest rummer en kulturel og historisk dimension, som er vigtig at videreformidle til den nye generation. Det samme gør sig gældende for postmodernistisk litteratur. Man kunne måske frygte, at folk ikke vil læse det om 50 år, men vi tror, at det til den tid vil give et indblik i vores nuværende verden.

Det er svært at forestille sig hvordan litteraturen vil se ud om 50 år. Findes der stadig bøger i papirformat eller er alle medier blevet elektroniske? Teknologien er i så hastig forandring, at det er umuligt at forudsige.

Hvordan bliver den næste litterære genre efter postmodernismen? Vi forestiller os, at de nuværende tendenser vil tage til i styrke. Dvs. endnu færre regler og rammer, forskellige medier mixes mere og mere sammen, man må kunne navigere rundt i medierne ved hjælp af intertekstualitet og sandheder/viden fornyes stadig hurtigere.

”NAIV.SUPER.” side 10: „*Alt virkede så meningsløst. Lige pludselig. Mit eget liv, andres liv, dyrs og planter liv, hele verden. Det hang ikke sammen mere.*”

Litteratur

- Dale, Erling-Lars: Pædagogik og professionalitet, Klim, 1998
- Fibiger m.fl. (red.): Litteraturens tilgange, Gads Forlag 2001, side 81-108
- Fibiger m.fl.: Litteraturens veje, Gads Forlag, 5 . oplag 2001, side 383-387
- Hargreaves, Andy: Nye lærere, nye tider, Klim 2000
- Kyndrup, Morten: Det postmoderne, Gyldendal 1986
- Loe, Erlend: NAIV.SUPER. Klim, 1999 (dansk)
- Loe, Erlend: NAIV.SUPER. Cappelen, 1996 (norsk)
- Loe, Erlend: L, Cappelen, 1999
- Loe, Erlend: Fakta om Finland, Cappelen, 2001
- Loe, Erlend: Tatt av Kvinnen, Cappelen, 1993
- Loe, Erlend: Detektor, Cappelen, 2000
- Martinov, Niels: Litterære ismer, Systime 1996 s. 68-69
- Nielsen og Skriver: Dansk litterær analyse, 2000 akademisk forlag og DR multimedie
- Pedersen, Finn m.fl: Metode bogen, Nøgleforlaget ApS, 1980 side 11-24
- Rasmussen, Jens: Undervisning i det reflektivt moderne, Hans Reitzel, 2004
- Skardhamar, Anne-Kari: Litteraturundervisning, Gyldendal Uddannelse, 2001 side 27-29
- Wiklund m.fl. (red.): Børns hverdag i det senmoderne (kap. 1), Hans Reitzels Forlag, 2003
- Ziehe, Thomas: Modernitets- og ressourceperspektivet, Sociologisk Laboratorium, 2001

Artikler

- Dyson, Lene Junge m.fl.: ”Lærerrollen set i lyset af senmodernitet og Undervisningsdifferentiering”
- Mørch, Svend: ”Individualisering, dannelse og uddannelse” i Jacobsen, Jens Christian (red.): Spor. En antologi om almindannelse. 1995 Kroghs Forlag.

Internet (april 2004)

- <http://aca.mq.edu.au/PaulDavies/pdbiography.htm>
- <http://www.cappelen.no/main/forfatter.asp?f=7055>
- <http://www.dagbladet.no/kultur/1999/09/14/177187.html>
- <http://www.elkan.dk/lixtal.asp>
- <http://www.faellesmaal.uvm.dk/fag/Dansk/formaal.html>
- <http://www.hf.uio.no/inl/boygen/loe.html>
- <http://www.kjentfolk.no/forfattere/loe/frameset.php?load=main.php?action=svar>
- <http://www.mungopark.dk/finland/interview.asp>

Bilag 1

Spørgeskemaundersøgelse april 2004

1. Alder: _____ Køn: _____
2. Har du valgt hvad du skal foretage dig efter folkeskolen? I så fald hvad?
3. Hvordan er det for dig at skulle vælge? Fx er det svært/let og hvorfor?
4. Er der nok valgmuligheder for dig?
5. Hvad har betydning for dit valg og hvorfor? Sæt kryds og tilføj gerne
egne interesser forældre skolen venner
6. Har du besluttet hvilket job du vil ende med at have? Og er det et svært/let valg?
7. Har I arbejdet med nyere litteratur (dvs efter 1990) i danskundervisningen?
Hvilke tekster - og hvordan synes du ny litteratur adskiller sig fra ældre?
8. Hvad synes du er kendetegnende ved at være ung i dag, fx i forhold til unge for 30 år siden? Du kan evt. beskrive det med 5 nøgleord/eksempler.